

РЕЗОЛЮЦИЯ

ЗА РЕФОРМАТА В МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ

България е страна с висока степен на централизация на властта и слабо местно самоуправление. Още в началото на прехода бе създаден модел, драстично съкращаващ компетенциите на местното самоуправление и съответно на гражданите в решаването на местните проблеми и използването на местните ресурси. Неравномерното разпределение на отговорностите между местната власт и правителството в полза на последното елиминира един от основните принципи в демократично устроените държави - принципа на субсидиарността. Правителствата у нас не са в състояние да осигурят равномерно социално-икономическо развитие на общините, а те нямат самостоятелност да градят политика по места за реформи в рамките на евроинтеграционните процеси.

Какви са последиците от централизацията на властта в България?

Наред със сгрешения модел на съдебната власт, местното самоуправление е второто доказателство, че политическата реформа у нас не е изведена до успешен край. Все още огромната част от проблемите на нашите съграждани по места се решават дистанционно. Все още правителството разполага с правомощия, които биха били упражнявани далеч по-ефективно от гражданите и тях местните власти. В обществен план резултатът се свежда до това, че с всяка изминала година общините все по-трудно посрещат своите разходи, а гражданите не получават на място необходимия брой услуги и нямат възможност да окажат ефективен натиск за решаването на собствените си проблеми.

Местните икономики са обект на регулации от центъра, които не са съобразени със спецификата на региона. Държавата остава монополен собственик на много местни и регионални ресурси. Резултатът от всичко това е огромно разпиляване на енергия, неефективност и възможности за корупция.

По показателите финансова самостоятелност и капиталови разходи нашите общини са на едно от последните места в Европа. Последица от това е огромно преразпределение на средства през бюджета и съответно централно приемани неефективни решения за развитието на една или друга община. Под въпрос е ефективното усвояване на средствата за регионално и местно развитие, които България би следвало да получи като член на ЕС. Планово-икономическите райони практически са обект на централно планиране, а скоростта и ефективността на усвояване на средствата най-често ще зависи от решенията на централната администрация.

Какво е решението?

България е с традиции в областта на местното самоуправление. На техния фон и на историческия опит, че у нас винаги е имало повече от едно ниво на местно самоуправление, днешният модел - едно правителство и 264 общини – е крайно нерационален. С този модел България няма да има своето достойно място в Европа на регионите. Ето защо дошло е времето да върнем традициите в местното самоуправление, да потвърдим с действия, че властта трябва и може да бъде близо до гражданите.

Ние от Асоциацията на българските градове и региони смятаме, че трябва да бъде постигнато обществено съгласие с цел:

1. Да се изгради второ ниво (регионално) на местното самоуправление в границите на сегашните планово-икономически региони.
2. Областите да се определят на база традиции, наличието на обща инфраструктура, естествени културни и икономически връзки вътре в региона.
3. При окончателното определяне на границите на областите да бъде взето предвид мнението на представителите на местната власт.
4. Да се разпределят компетенциите между новосъздадените области (региони) и съответно общините, така че областите (регионите) да поемат някои функции, които биха могли да бъдат по-ефективни, ако се извършват съгласувано и в обща полза.
5. В рамките на новосъздадените области (региони) и съгласувано с жителите на

заинтересованите населени места да бъде гарантирано самоопределение на общините, т. е. обособяване на нови общини или пък сливане на съществуващи.

6. Областните (регионалните) органи на местно самоуправление и общините в диалог с правителството и НС да определят статута на междинното ниво - регионите.

7. Да се преразгледат отговорностите на правителството и част от тях да бъдат прехвърлени на местните (регионалните) власти, включително:

- местните (регионалните) власти сами да определят местните данъци и такси;
- да бъдат собственици на всичко, което не може да бъде управлявано от централната власт;

- местните (регионалните) власти да предоставят на гражданите всички публични услуги, които биха могли да бъдат по-ефективни, ако се извършват на място.

8. Това предполага нов закон за местното и регионално самоуправление в България, който да замести законите за ЗМСМА (Закон за местно самоуправление и местна администрация) и ЗРР (Закон за регионално развитие);

9. Да се внесат взаимоотношения между управленските нива в България (централно-регионално-местно), основани на принципа на субсидиарността.

Реформата в местното (регионално) самоуправление е най-късият път към съживяването и на малкия град, и на българското село. Това е пътят и за преодоляването на демографските, икономически и социални проблеми в някои пригранични региони, за които реформата ще създаде нови възможности. А самоуправляващите се области (региони) биха могли да отстояват далеч по-ефективно своите правомощия, ресурсите, които им се полагат и средствата по линия на ЕС, отколкото всяка една отделна община.

Какви ще бъдат ефектите от реформата?

Реформата означава децентрализация и прехвърляне на отговорности към местните власти. Двете нива на местно самоуправление и новите компетенции не означават по-многобройна администрация, а увеличаване на местната администрация за сметка на централната. България има нужда от по-ефективна администрация, която решава проблеми по компетентност и е максимално близо до потребителите на публични услуги и до гражданите, чиито проблеми трябва да решава.

Такъв тип реформа е от полза и за централната власт. Правителството и НС трябва да бъдат разтоварени от несвойствени функции да решават местни проблеми. За нас обаче най-важният резултат от реформата е гражданинът. Овластеният гражданин. Гражданин на България на общините, гражданин и на Европа на регионите.

*Трето Общо събрание на Асоциация на българските градове и региони,
проведено на 14-15 май 2005 г.,*

хотел Шумен, гр. Шумен